

Zdzisław Pawlak, *Neoscholastyka i formy jej kontynuacji. Studium analityczno-krytyczne twórczości filozofów wrocławskich XX wieku*, Włocławek 2001, ss. 326.

Na polskim rynku filozoficznym pojawiła się nowa pozycja książkowa. Autorem jej jest ks. Zdzisław Pawlak, absolwent Wydziału Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pracownik naukowy Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, członek redakcji „Ateneum Kapłańskiego”. W sygnalizowanej książce autor zajął się twórczością filozofów wrocławskich XX wieku. Chciał ich ukazać jako kontynuatorów różnych odłamów neoscholastyki europejskiej. Spośród wymienionych ośmiu wrocławskich filozofów autor w pracy prezentuje myśl filozoficzną czterech księży, którzy posiadają największy dorobek pisarski w dziedzinie filozofii. Są to: ks. Idzi Radziszewski, profesor i rektor trzech uczelni (Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, Akademii Duchownej w Petersburgu, założyciel i pierwszy rektor Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie), ks. Józef Iwanicki, profesor i rektor dwóch uczelni (Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie), ks. Stanisław Mazierski, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i jeden z głównych współtwórców sekcji filozofii przyrody na tejże uczelni i ks. Adam Jankowski, wykładowca przedmiotów filozoficznych w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku.

Praca autora dzieli się na trzy części. Zostały one ukonstytuowane jakby w sposób naturalny, gdyż wymienieni myśliciele reprezentowali i kontynuowali trzy odmiany filozofii neoscholastycznej. Część pierwsza złożona jest z dwóch rozdziałów i prezentuje działalność filozoficzną ks. Idziego Radziszewskiego i ks. Adama Jankowskiego. Obydwaj oni w jakiś sposób kontynuowali neoscholastykę Szkoły Lwańskiej, pierwszy głównie przez publikacje, drugi – bardziej przez swoją działalność naukowo-dydaktyczną. Niniejsza wersja neoscholastyki łączyła filozofię tomistyczną z osiągnięciami nauk szczegółowych, zwłaszcza przyrodniczych.

Część drugą rozprawy poświęca autor filozoficznemu dziełu ks. Józefa Iwanickiego. Kontynuował on inną wersję scholastyki, mianowicie wersję logiczną. Dokładniej mówiąc w odmianie tej łączono scholastykę z osiągnięciami współczesnej logiki. Niniejsza odmiana neoscholastyki przywędrowała do Polski drogą okrężną, najpierw przez ośrodek wiedeński a potem poprzez szkołę lwowsko-warszawską. W wersji tej usiłowano uściślać filozofię scholastyczną przy pomocy logiki współczesnej. Miało to duże znaczenie dla rozwoju neoscholastyki. Przybliżało tę filozofię do wiedzy naukowej i wyostrzało przez to samo świadomość metodologiczną.

Trzecia część rozprawy prezentuje koncepcję filozofii przyrody i filozofii nauk przyrodniczych, uprawianych przez ks. Stanisława Mazierskiego. Przedstawiany autor reprezentował zasadniczo nurt filozofii neoscholastycznej, wywodzący się z lwańskiej filozofii przyrody. Jednakże konfrontował lwańskie rozstrzygnięcia ze stanowiskiem Lubelskiej Szkoły Filozofii Klasycznej, poddając je rygorom metodologicznym i teoriopoznawczym.

Wnioski z przeprowadzonych analiz autor zawarł w podsumowaniach do poszczególnych części rozprawy i w jej zakończeniu. Książka posiada streszczenie w języku niemieckim i wykaz bibliograficzny.

Sygnalizowana tu rozprawa ks. Zdzisława Pawlaka wnosi do filozoficznych badań nowe osiągnięcia. Ukazuje w jaki sposób filozofowie polscy, związani w diecezją włocławską, kontynuowali różne odmiany neoscholastyki i jaki wnieśli wkład do polskiej filozofii. Książkę można polecić wszystkim tym, którzy interesują się klasyczną odmianą filozofii.

ks. Ignacy Dec